

MANIFEST EVROPSKEGA ZDRUŽENJA MEST IN OBČIN ZA SMOTRNO UPORABO ZEMLJIŠKIH POVRŠIN

PREGOVOR

Zemlja skupaj z zrakom in vodo sestavni del življenja na našem planetu. Glede na kraj in lego pa ima lahko zelo raznoliko sestavo in funkcijo. Zaradi stalne rasti gradnje novih naselij in cest in zaradi stalnega izkoriščanja zemljiških surovin in prekomerne rabe kmetijskih površin je zemlja lokalno in globalno, t.j. v svetovnem merilu, v veliki meri ogrožena. Daljnosežnost prekomerne rabe površin, degradacija tal in njihova zelo počasna regeneracija, kakor tudi dejstvo, da se zemlje ne da poljubno razmnoževati, so faktorji, ki so primerljivi z posledicami globalnih sprememb podnebja in izgub biološke raznolikosti. Poleg tega obstoja tesna povezava spremembe tal s spremembo podnebja.

Nujnost ukrepanja po celem svetu je očitna. Vse dežele sveta morajo trajno prispevati svoj delež na državni, regionalni in lokalni ravni. Zelo pomembno vlogo pri tem imajo mesta in občine, ki imajo do zemljišč in njih uporabnikov neposreden pristop oz. stik. Njihova naloga je pospeševanje zavesti odgovornosti do zemlje, zaščita naravnih funkcij, ki jo ima zemlja in upoštevanje socialne pravičnosti. Razpolagajo z sredstvi kot so: prostorsko načrtovanje in zemljiško pravo, ki lahko služijo za trajno spremembo odnosa do zemljišč na njihovem področju.

Predstavniki občin se zavedamo teh povezav in tudi možnosti za bolj smotrno izkoriščanje tal. Želimo nastopati skupno pri iskanju rešitev teh problemov. Z zgoraj omenjenim združenjem bomo imeli možnost naše namere, v Evropi ki se združuje z skpnimi močmi uresničiti.

1. ODGOVORNOST MEST IN OBČIN

Predstavniki občin se zavedamo naše odgovornosti za trajnostno načrtovanje uporabe zemljišč na območju naših občin. To obsega ekološke vidike v smislu pospeševanja naravnih funkcij zemljišč, kakor tudi njihova gospodarska in socialno pravična raba.

Zato moramo

- izkoristiti naše možnosti ukrepanja za trajnostni razvoj,
- zavedati se, da smo kot lokalna oblast drugim za vzgled,
- pri načrtovanju in urejanju komunalnega prostora in pri iskanju rešitev za specifične mestne in podeželske probleme tal, pritegniti k sodelovanju vse akterje glede na agendo 21,
- prispevati k osveščanju prebivalstva za trajnostno uporabo zemlje.

Zavedamo se, da problematika zemljišč in površin nima samo lokalni in regionalni pomen, pač pa da- v smislu globalne odgovornosti -naš način življenja vpliva tudi na zemljo v drugih delih sveta.

2. CILJI ZDRUŽENJA

Končni cilji združenja so trajno spremeniti ravnanje z zemljišči v smislu ohranjanja in pospeševanja funkcij teh zemljišč, kakor tudi ohraniti zemeljske surovine in naravne in kulturne dediščine za današnje in bodoče generacije. Ist velja tudi za socialno pravično uporabo zemlje.

Cilji združenja so tako tudi v skladu z predlogi občine Tutzingen (konvencija o uporabi zemlje) in v skladu z konvencijo ZN za preprečevanje širjenja puščav.

3. SMERNICE IN UKREPI

Končni cilj bomo dosegli le, če se bomo držali sledečih smernic in ukrepov.

3.1. *Našo samostojnost in identiteto bomo pospeševali z razumno in odgovorno politiko do zemljišč.*

K temu spada da

- objasnilo ljudem možnosti in probleme v ravnanju z zemljo,
- zajamemo porabo zemljiških površin in opuščene površine,
- se zavzamemo za preobrat današnjega trenda porabe površin in degradacijo zemlje,
- obeležimo prioritete cilje za trajni razvoj in da aktivno stremimo k skromni uporabi zemljskih surovin,
- podpiramo osveščanje za razumno izkoriščanje zemlje in zemljišč,
- informiramo javnost o naših ciljih in ukrepih in pospešujemo osveščanje prebivalstva.

3.2. *Pospeševali bomo kvalitetno rast ali pa stabilizacijo v smislu odgovornosti za okolje, družbo in kulturno.*

K temu spada da

- omejimo porabo zemlje, da usmerjamo razvoj naselij na vznotraj, in da pospešujemo kvalitetno urejanje naselij,
- zajamemo in očistimo kontaminirana zemljišča, opuščene asfaltne površine in jih namenimo za ponovno rabo,
- upoštevamo pri uporabi zemljišč tudi socialne vidike in enakopravnost spolov,
- se zavzamemo za ohranjanje in pospeševanje donosnosti in regeneracije tal in pri tem upoštevamo „blago“ rabo zemljišč,
- sprejmemo ukrepe za ohranjanje, izboljšanje in ponovno pridobivanje zemljišč, da zaščitimo dragocena zemljišča, da ščitimo tla pred erozijo, zgoštvijo in zmanjšamo vnos škodljivih snovi,
- ohranimo funkcijo zemlje kot akumulatorja ogljika in dušika upoštevajoč naravno kroženje snovi,

- sprejmemo ukrepe za izboljšanje mikroklima in podzemskih vodotokov in s tem pripomoremo k zvišanju kvalitete življenja v naseljih,
- ohranimo okolju prijazno rabo poljedelske zemlje in okolja,
- pospešujemo trženje z regionalno pridelanimi agrar proizvodi,
- skrbimo za našo naravno in kulturno dediščino,
- pospešujemo ekološko povezovanje življenskih prostorov.

3.3. *Zavzemamo se za splošno, partnersko sodelovanje.*

K temu spada da

- koordiniramo in preverimo vsa načrtovanja glede na smotrnost in trajnost,
- podpiramo uresničevanje ciljev europ. koncepta za trajni prostorski razvoj in zaščito zemljišč,
- upoštevamo pripombe in želje sosednjih občin in regij,
- izboljšamo stike mest s podeželjem v medsebojnem soglasju,
- kot partnerji sodelujemo preko državnih meja.

3.4. *Z sredstvi prostorskega načrtovanja in zemljiškega prava pospešujemo trajnostno ravnanje z zemljišči.*

K temu spada da

- ohranimo in oplemenitimo posebnost in kvaliteto zemljišč v slučaju posega in rabe le-teh,
- upoštevamo želje prebivalstva in potrebe uporabnikov in lastnikov zemljišč,
- sodelujemo pri razvoju in uvedbi dodatnih tržnospodarskih načinov za usmerjanje k trajni rabi zemljišč,
- se zavzamemo za smotrno podelitev namembnosti in raznolikosti uporabe zemljišč, da bi se le-ta optimalno razvijala, z njimi vred pa tudi narava in pokrajina.

4. KORISTI ZDRUŽENJA

Koristi združenja za smotrno uporabo zemljiških površin je za občinske oblasti predvsem v priznanju soodgovornosti mest in občin za trajno in smotrno rabo zemljišč na lokalni ravni.

Smotrna in trajna raba zemljišč podpira njihovo plodnost, vpliva na mikroklimo in stanje voda, lahko prispeva k znižanju stroškov, posebno pri gradnji in obnavljanju infrastrukture, ohranja surovine za razvoj bodočih generacij, pospešuje boljše izkoriščanje obstoječih površin, stabilizira gostoto naselij, oživlja javne prostore in prispeva k izboljšanju kvalitete življenja v občini (mestu) kakor tudi splošnega izgleda občine (mesta).

Članice združenja pridobijo v sodelovanju in izmenjavi izkušenj z drugimi mesti in občinami.

5. GLOBALNA SOODGOVORNOST IN PARTNERSTVO

Problematika tal (zemljišč) je lokalnega značaja in zato rešljiva predvsem na kraju samem. Istočasno pa ima tudi mednarodni značaj, ki obsega ekološko, socialno, gospodarsko in pravno stran. V mnogih deželah je sporno vprašanje razpoložljivosti zemljišč, pravica uporabe in pravica domorodcev na lastne teritorije. Posebno v puščavskih področjih in džunglah južne poloble so že nastali hudi problemi zaradi degradacije tal.

Z našim ravnanjem in načinom življenja prispevamo tudi mi k tej problematiki s tem, da veliko več površin izkoriščamo, kot pa jih imamo v naših deželah na razpolago.

Zato smatramo, da je partnerstvo z domorodnimi ljudstvi in ostalimi lokalnimi skupnostmi (občine, ustanove) vsega sveta, pomembna naloga našega združenja. V našem partnerstvu želimo upoštevati problematiko tal in izkoristiti naše možnosti, da prispevamo k rešitvi teh problemov, posebno v področjih, ki so že zelo prizadeta z osiromašenjem tal.

Osnova za mednarodno delovanje združenja je „Konvencija 169“ Mednarodne Organizacije za delo. Ta konvencija priznava vsem domorodcem in plemenom pravico na njihov teritorij, surovine, lasten način življenja, lastno kulturo in jezik.

6. POVEZANOST ZDRUŽENJA ZA SMOTRNO RABO ZEMLJIŠKIH POVRŠIN Z ZDRUŽENJEM ZA KLIMO

Globalna degradacija tal (površin) in globalna sprememba klime sta v tesni medsebojni povezavi. Zemlja je nosilec vseh surovin in akumulira snovi, ki vplivajo na klimo. Sprememba klime pa zelo vpliva na stanje tal (zemlje). Združenje za klimo in združenje za smotrno rabo zemljiških površin se medsebojno dopolnjujeta v nadrejenem cilju trajnostnega razvoja. Skupno se zavzemata za odgovorno ravnanje na ravni mest in občin, upoštevajoč pri tem problematiko sever - jug.

7. OBVEZNOSTI ČLANOV ZDRUŽENJA ZA SMOTRNO RABO ZEMLJIŠKIH POVRŠIN

Kot članice združenja se mesta in občine obvezujemo, da bomo uporabili vso našo odgovornost in pristojnost da upoštevamo cilje združenja in jih uresničimo v smislu smernic združenja.

Odločno se bomo prizadevali, da bi dosegli preobrat v današnjem *trendu* rastoče porabe zemljiških površin in degradacije tal in da bi s tem dosegli trajno izboljšavanje stanja tal. K uresničevanju teh nalog bomo pritegnili vse akterje v smislu Agende 21.

Obvezujemo se, da bomo sproti poročali, da si bomo postavili primerne cilje in da bomo nadzorovali uspešnost naše politike zemljiških površin.

Poleg tega bomo na ravni države in prekomejno negovali izmenjavo informacij in izkušenj z drugimi članicami in razvijali skupne projekte in standarde.

Pozivamo nadrejene oblasti, da v podporo pospeševanja smotrnejšega ravnanja z zemljiškimi površinami in za realizacijo ciljev tega manifesta sprejmejo potrebne okvirne pogoje.

Vsa združenja, javne ustanove in gospodarske dejavnike, ki te smernice, obveznosti in ukrepe podpirajo, smatramo za naše zaveznike.

V Bolzanu dne 24. oktobra 2000

Informacija / Naslov

Zveza za zemljo evropskih mest in občin
c/o Landesagentur für Umwelt und Arbeitsschutz
Via Amba Alagi Str. 5, I-39100 Bozen / Bolzano
Tel. +39-0471-291-225 / Fax +39-0471-291-230
E-mail: mail@bodenbuendnis.org
Internet: www.bodenbuendnis.org

Manifest je tiskan v angleškem, francoskem, italijanskem, španskem, in slovenskem jeziku. Po želji pa je na voljo tudi v drugih jezikih.

© Maj 2001 Zveza za zemljo evropskih mest in občin

